

VOORLOPIG WAARDERINGSKADER VOORSCHOOLSE EDUCATIE, MAART 2015

In dit voorlopig waarderingskader voorschoolse educatie zijn de standaarden en portretten beschreven die we in de eerste fase van de pilots betrekken. Tevens wordt het onderscheid tussen onvoldoende, voldoende en goed voor het eindoordeel en de onderliggende standaarden uitgewerkt.

Dit voorlopige kader is een uitwerking van de brief "Toezicht in Transitie" die in de Tweede Kamer is besproken en waarvoor steun is uitgesproken om te gaan werken aan nieuw toezicht. De uitgangspunten van het nieuwe toezicht staan beschreven in het document "Voorlopig ontwerp Toezicht 2020".

Aanvullend hierop is het de bedoeling dat het huidige toezichtkader voor voor- en voerschoolse educatie (vve) wordt geïntegreerd in het nieuwe toezichtkader. Het doel is dat we per 1 augustus 2016 kunnen werken met een nieuw toezicht- en waarderingskader (2-12 jaar) waarin ook voerschoolse educatie is opgenomen.

1. Standaarden en portretten

KWALITEITSGEBIED 1: RESULTATEN

STANDAARD 1.1: RESULTATEN IN KERNGEBIEDEN

De peuters behalen ontwikkelings-resultaten die, gezien kenmerken en beginniveau van de peuters, ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde norm.

De voerschool gaat na of de peuters goed zijn toegerust voor de basisschool.

KWALITEITSGEBIED 2: ONTWIKKELINGSPROCES

STANDAARD 2.1: AANBOD

Het aanbod bereidt de peuters voor op de basisschool.

De pedagogisch medewerkers bieden een integraal en eigentijds aanbod op de vier ontwikkelingsgebieden. Binnen de kaders van de wet en het besluit basisvoorwaarden voerschoolse educatie maken zij keuzes in het aanbod, waardoor zij deze afstemmen op de behoeften die kenmerkend zijn voor de populatie. De pedagogisch medewerkers hanteren spel-, leer- en ontwikkelingsmaterialen die afgestemd zijn op de ontwikkelingsfase van de peuters. Ook de leeromgeving sluit hier bij aan.

Het integrale aanbod sluit aan op het niveau van de peuters bij binnenkomst van de voerschool en bereidt hen voor op het aanbod bij de start van de basisschool.

STANDAARD 2.2: ZICHT OP ONTWIKKELING

De pedagogisch medewerkers volgen en analyseren de ontwikkeling van alle peuters met als doel de educatie voor hen vorm te geven.

De pedagogisch medewerkers verzamelen vanaf de intake voortdurend systematisch informatie over de ontwikkeling van hun peuters. Zij gaan regelmatig na in welke mate de peuters profiteren van de geboden voerschoolse educatie en hoe de ontwikkeling van peuters verloopt ten opzichte van henzelf en van leeftijdgenoten. Wanneer peuters niet genoeg lijken te profiteren van het aanbod gaat de voerschool na waar de ontwikkeling stagneert en wat mogelijke verklaringen hiervoor zijn. De pedagogisch medewerkers gebruiken al deze informatie vervolgens om de educatie af te stemmen op de onderwijsbehoeften van zowel groepen peuters als individuele peuters. Ze gebruiken daarbij een cyclische aanpak van evalueren, analyseren, plannen, uitvoeren en weer evalueren. Zij delen de informatie over de ontwikkeling van de peuters met de ouders.

STANDAARD 2.3: EDUCATIEF HANDELEN

Het educatief handelen van de pedagogisch medewerkers stelt de peuters in staat tot leren en ontwikkeling.

De pedagogisch medewerkers plannen en structureren hun handelen met behulp van de informatie die zij over de peuters hebben en stimuleren een brede ontwikkeling. Het team handelt op basis van een samenhangend en consistent pedagogisch-educatief concept en brengt dit ook tot uitdrukking in de inrichting van de ruimte. De pedagogisch medewerkers zorgen voor effectieve instructies en spelbegeleiding: aansprekend, doelmatig en interactief. Ze geven blijk van hoge verwachtingen en reageren positief op de inbreng van peuters. De pedagogisch medewerkers bevorderen de interactie met en tussen kinderen. Bij de instructies en opdrachten gebruiken de pedagogisch medewerkers werkvormen die bij de ontwikkelingsfase en leeftijd van de peuters passen. Zij stemmen de instructies en opdrachten af op de behoeften van groepen en individuele peuters, zodat alle peuters actief, gemotiveerd en betrokken zijn bij het spel en de voor hen beschikbare tijd effectief besteden. Tijdens de speel- en leeractiviteiten gaan de pedagogisch medewerkers na of de peuters de opdrachten begrijpen. Daarbij geven de pedagogisch medewerkers de peuters directe en individuele feedback op hun spelen en leren.

STANDAARD 2.4: ONDERSTEUNING

Peuters die dat nodig hebben ontvangen extra aanbod en ondersteuning.

De voorschool heeft voor peuters met bijzondere ondersteuningsbehoeften contacten met externe zorgaanbieders. De voorschool blijft de ontwikkeling van peuters met extra zorg volgen en stelt de eigen interventies zo nodig bij.

STANDAARD 2.5: SAMENWERKING

De voorschool werkt nauw samen met vervolgonderwijs, gemeenten en andere partners zoals ouders.

De voorschool werkt nauw samen met ouders, één of meer basisscholen en ketenpartners door informatie over kinderen uit te wisselen ter bestrijding van uitval en ten behoeve van kinderen met bijzondere ondersteuningsbehoeften. Zij ziet ouders als partner in het stimuleren van de ontwikkeling van hun kinderen en stemt haar ouderbeleid daar op af.

Aan het eind van de periode op de voorschool en bij tussentijds vertrek van kinderen informeert ze de ouders en de vervolglocatie of basisschool over de ontwikkeling van de kinderen.

KWALITEITSGEBIED 3: KLIMAAT EN VEILIGHEID

STANDAARD 3.1: KLIMAAT

De voorschool kent een ambitieus en stimulerend klimaat.

De leiding en de pedagogisch medewerkers creëren een stimulerend en ambitieus pedagogisch en educatief klimaat op de voorschool. Er zijn duidelijke regels en een voorspelbaar en betrouwbaar positief klimaat waarin afspraken nagekomen worden. De leiding en de pedagogisch medewerkers hebben een focus op persoonlijke ontwikkeling, spelen en leren, waarin alle peuters gezien worden en waarin sociale vaardigheden gestimuleerd worden. Het pedagogisch klimaat is ondersteunend voor de brede ontwikkeling van de peuters.

STANDAARD 3.2: VEILIGHEID

Leiding en pedagogisch medewerkers waarborgen een veilige, respectvolle en betrokken omgeving voor peuters en pedagogisch medewerkers.

Leiding en pedagogisch medewerkers waarborgen de veiligheid van de voorschool en zijn omgeving voor alle peuters en het personeel. Peuters, pedagogisch medewerkers, leiding en overig personeel gaan respectvol en betrokken met elkaar om. De pedagogisch medewerkers leren peuters sociale vaardigheden aan en tonen voorbeeldgedrag.

KWALITEITSGBIED 4: KWALITEITSZORG EN AMBITIE

STANDAARD 4.1: EVALUATIE EN VERBETERING

De voorschool heeft vanuit haar maatschappelijke opdracht ambities en doelen geformuleerd, evalueert regelmatig de realisatie en verbetert op basis daarvan systematisch haar educatie.

De voorschool weet, rekening houdend met haar maatschappelijke opdracht en kenmerken van de populatie, waarin zij zich wil onderscheiden, c.q. profileren, en heeft daaruit toetsbare doelen afgeleid voor de korte en middellange termijn. De kwaliteitszorg heeft in elk geval betrekking op de kwaliteit van de voorschoolse educatie waaronder het aanbod, het pedagogisch klimaat en de veiligheid. De leiding en de pedagogisch medewerkers beoordelen systematisch maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid heeft en onderhoudt. De evaluaties leiden tot toegankelijke managementinformatie. Waar nodig voert de voorschool planmatig verbeteringen door die voldoende ambitieus zijn en aansluiten bij de evaluaties.

STANDAARD 4.2: KWALITEITSCULTUUR

De voorschool kent een professionele kwaliteitscultuur en functioneert transparant en integer.

Het beleid van de voorschool om haar visie op de kwaliteit van voorschoolse educatie en ambities te realiseren is breed gedragen. Er is een grote bereidheid om gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van hun professionaliteit te werken, rekening houdend met gestelde bekwaamheidseisen en beroepsprofielen en behaalde resultaten bij de peuters. Pedagogisch medewerkers en andere betrokkenen werken resultaatgericht, zijn aanspreekbaar op gemaakte afspraken en zijn zich bewust van de effecten van hun handelen op de kwaliteit van voorschoolse educatie en op de ontwikkeling van de peuters. Er is sprake van continuïteit in pedagogisch medewerkers en leidinggevend personeel. De voorschool werkt vanuit een transparante en integere cultuur waarin sprake is van zichtbaar zorgvuldig handelen.

STANDAARD 4.3: VERANTWOORDING EN DIALOOG

De voorschool legt toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over ambities, doelen en resultaten en voert daarover actief een dialoog met haar omgeving.

De voorschool betreft interne en externe belanghebbenden bij de ontwikkeling van haar beleid, bespreekt regelmatig haar ambities en welke resultaten ze behaalt. Ze vraagt van deze belanghebbenden een actieve bijdrage in het realiseren van haar ambities en doelen en spreekt hen daarop aan. Daarnaast staat de voorschool open voor wensen en voorstellen van interne en externe belanghebbenden en neemt deze aantoonbaar serieus. De voorschool verantwoordt zich over de resultaten op een voor de belanghebbenden toegankelijke en heldere wijze.

2. Onderscheid onvoldoende-voldoende-goed

Hierna wordt beschreven op welke wijze de inspectie de oordeelsvorming in de pilots uitvoert, op basis van een voorlopige normering:

- ten aanzien van het mondelinge eindoordeel over de voorschool
- ten aanzien van de elf standaarden

In de pilotfase werken wij met voorlopige normen voor het toekomstige eindoordeel over de kwaliteit. Daarnaast is er een nieuwe normeringsystematiek voor de beoordeling van de standaarden. In de pilotfase onderzoeken wij hoe we tot een reëel, fair en voor voorscholen en houders herkenbare eindoordelen over de kwaliteit kunnen komen. Daarbij hanteren we voorlopige normen. Op basis daarvan geven we een mondeling eindoordeel (zeer zwak, zwak voldoende of goed) af, zoals we deze in de toekomst (na de pilotfase) denken te kunnen bepalen. De onderstaande voorlopige normering is dus bedoeld om samen met de voorschool te bespreken hoe het eindoordeel in de toekomst zou kunnen luiden. De voorlopige normering voor het eindoordeel wordt verder toegelicht onder a.

Voor de oordeelsvorming op de standaarden geldt een andere systematiek dan tot nu toe gebruikelijk. Dat is nodig omdat de aard van het toezichtkader anders is. Er zijn geen (norm)indicatoren meer en het oordeel wordt niet bepaald aan de hand van onderliggende criteria, maar veronderstelt een kritische weging door de inspecteur (expertoordeel). Daarbij wordt wel een aantal vuistregels gehanteerd, die inspecteurs bij hun oordeelsvorming betrekken. De kwaliteitsoordelen op de standaarden die inspecteurs tijdens de pilotsfase vaststellen hebben geen voorlopig karakter. Ze worden immers gepubliceerd in onze rapporten. Om een zorgvuldige en eenduidige oordeelsvorming mogelijk te maken hanteren we een aantal richtinggevende vuistregels aan de hand waarvan de inspecteur zijn oordeel kan toelichten. Deze worden verder toegelicht onder b.

In de pilotfase worden de oordelen van elk onderzoek bovendien intern voorgelegd aan andere inspecteurs (peer-to-peer checks). Overigens benutten we de pilotfase nadrukkelijk om deze systematiek (komen tot expertoordelen op de verschillende standaarden) te evalueren. Na de pilotfase kan dus een gewijzigde normeringsystematiek worden gehanteerd.

a. Eindoordeel over de voorschool

Het eindoordeel op een voorschool wordt uitsluitend mondeling gegeven.

Voorlopige beslisregels eindoordeel van de voorschool

De leidende principes zijn:

- een voorschool is voldoende als er voor de peuters een veilige omgeving is en de kwaliteit van de educatie van voldoende niveau is.
- een voorschool is goed als er voor de peuters een veilige omgeving is, de pedagogisch medewerkers goede instructie en spelbegeleiding geven en er een goede verbetercultuur op de voorschool is.

Dit vertaalt zich in de volgende voorlopige normen voor het eindoordeel:

- Als educatief handelen (2.3) en kwaliteitscultuur (4.2) goed zijn en de overige 9 standaarden die wij in de pilot beoordelen minimaal voldoende: goede voorschool;
- Als educatief handelen (2.3) en veiligheid (3.2) minimaal voldoende zijn: voldoende voorschool;
- Als educatief handelen (2.3) of veiligheid (3.2) onvoldoende is, is de voorschool zwak (dus 1 van deze twee onvoldoende);
- Als educatief handelen (2.3) en veiligheid (3.2) onvoldoende: zeer zwak.

Als de inspecteurs van oordeel zijn dat het totaalbeeld van de kwaliteit op een voorschool een hoger of lager eindoordeel rechtvaardigt kunnen zij van deze voorlopige normering afwijken. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat het oordeel op één van de hiervoor genoemde standaarden onvoldoende is, terwijl het oordeel op de andere standaarden voldoende of zelfs goed is. Omgekeerd is denkbaar dat de kwaliteit op alle hiervoor genoemde standaarden voldoende of goed is terwijl op een aantal andere standaarden de kwaliteit (ernstig) tekortschiet. In zulke gevallen wegen de inspecteurs af of het eindoordeel op basis van de voorlopige normen reëel en fair is. Zij lichten ook toe hoe zij tot die afweging zijn gekomen.

b. Oordelen op de standaarden

De grens tussen voldoende en goed

Voor het oordeel goed op een standaard komt een voorschool in aanmerking als de situatie grotendeels overeenkomt met wat er in het portret beschreven is. Niet alle elementen uit het portret hoeven op de voorschool duidelijk herkenbaar te zijn, maar wel de meeste. Het gaat echter bij het oordeel goed niet alleen om de aanwezigheid van bepaalde elementen, maar ook en vooral om de kwaliteit daarvan. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat leraren informatie over de ontwikkeling van hun leerlingen wel gebruiken bij het inrichten van hun onderwijs, maar dat ze daarbij minder scherp bekijken of ze voldoende effecten bereiken. In dat geval ligt een oordeel goed minder voor de hand dan op een voorschool die wel kritisch en scherp evalueert wat de inspanningen van pedagogisch medewerkers opleveren.

Om de oordeelsvorming te ondersteunen bij het onderscheid tussen 'voldoende' en 'goed' op een standaard zijn richtvragen opgesteld, die vooral ingaan op de kwaliteit van (elementen uit) een portret (zie hier onder).

- In welke mate is de inhoud van het portret gerealiseerd?
- Hoe breed gedragen is de inhoud van het portret?
- In hoeverre is er een koppeling tussen visie en praktijk en doelen en praktijk zichtbaar?
- Is het portret herkenbaar door de gehele voorschool?
- In hoeverre is wat je in de voorschool/ het portret ziet duurzaam te noemen?
- Zie je de ambities van de voorschool terug in dit portret?
- In hoeverre heeft de voorschool zicht op de eigen kwaliteit?

De grens tussen onvoldoende en voldoende

Per standaard is aangegeven waar de grens ligt tussen een onvoldoende en een voldoende beoordeling. Per standaard is dus een cesuur bepaald. Zo wordt duidelijk wat inspecteurs minimaal op een voorschool moeten hebben waargenomen voordat ze het oordeel 'voldoende' kunnen geven. In veel gevallen gaat het daarbij om zaken die tot voor kort in de normindicatoren gedefinieerd waren. Per standaard geeft de cesuur aan waar het minimum-waarborgniveau ligt voor een voorschool. Voldoet een voor school daar niet aan, dan is hetgeen de standaard meet niet gewaarborgd en dan is van een tekortkoming sprake.

Inspecteurs zullen de cesuur echter niet als een automatisme hanteren. Als een voorschool wel voldoet aan de zaken die de cesuur bepalen, maar er zijn andere, ernstige tekortkomingen op een standaard, dan kunnen inspecteurs alsnog gemotiveerd besluiten om een onvoldoende oordeel op een standaard te geven.

De cesuur maakt nadrukkelijk deel uit van de pilots. Dat houdt in dat hij, op grond van ervaringen van scholen en inspecteurs, de komende periode nog kan veranderen.

Voorlopige richtlijnen voor een onvoldoende op een standaard

- 1.1 De voorschool gaat niet na of de peuters goed zijn toegerust voor de basisschool.
- 2.1 Het integrale aanbod sluit niet aan op het niveau van de peuters bij binnenkomst van de voorschool en bereidt hen onvoldoende voor op het aanbod bij de start van de basisschool.

- 2.2 De pedagogisch medewerkers verzamelen niet systematisch informatie over de vorderingen van de peuters/kleuters en/of benutten die gegevens onvoldoende voor de invulling en bijstelling van de educatie.
- 2.3 De pedagogisch medewerkers zorgen onvoldoende voor aansprekende, doelmatige en/of interactieve instructies en spelbegeleiding en de kinderen zijn onvoldoende actief, betrokken en/of gemotiveerd bij het spel.
- 2.4 Het is duidelijk dat er peuters zijn met bijzondere ondersteuningsbehoeften, maar de voorschool kan niet aangeven of, en zo ja: welke, externe zorgverleners zijn betrokken en waaruit de ondersteuning bestaat.
- 2.5 De voorschool werkt niet nauw samen met ouders, één of meer basisscholen en ketenpartners door informatie over kinderen uit te wisselen ter bestrijding van uitval en ten behoeve van kinderen met bijzondere ondersteuningsbehoeften.
- 3.1 Er is geen positief pedagogisch klimaat waarin afspraken nagekomen worden en waarin de peuters, pedagogisch medewerkers, locatie leiding en overig personeel respectvol met elkaar omgaan.
- 3.2 Indien de GGD op de voorschool hier een onvoldoende heeft gegeven en de locatie heeft nog niets verbeterd.
- 4.1 De voorschool heeft vanuit haar maatschappelijke opdracht en rekening houdend met de kenmerken van de leerlingenpopulatie geen doelen geformuleerd. De voorschool voert niet planmatig verbeteringen door die voldoende ambitieus zijn en aansluiten bij de evaluaties.
- 4.2 Het voorschool-beleid om de kwaliteit van de educatie en ambities te realiseren is niet breed gedragen en is er geen grote bereidheid om gezamenlijk verbeteringen te realiseren en te werken aan de professionaliteit.
- 4.3 De voorschool geeft op geen enkele wijze of te lang geleden (> dan 1 jaar) inhoudelijke informatie over de kwaliteit van de educatie en de ontwikkeling daarvan aan de diverse partijen: houder, ouders, gemeenten, via website, documenten of nieuwsbrieven.